

Per fer boca

Literatura

LA 'NOVEL·LA EUSKANDINAVA' D'IBON MARTÍN

El paisatge plàcid de la localitat d'Hondarribia, vestida amb les seves millors gales per celebrar el seu dia gran, serveix com a punt de partida de l'última novel·la d'Ibon Martín. L'escriptor donostiarra s'ha convertit en un exitós autor de novel·les negres d'inspiració nòrdica i acaba de publicar *La hora de las gaviotas*, un bon exponent del que ell anomena "novel·la euskandinava". / **Ander Goyoaga**

CONEIXEU MÉS
DETALLS DE LA
NOVEL·LA A

www.lavanguardia.com/cultura

cartes als mitjans que es queixen del tracte que dispensen a la seva editorial, des de TVE als diaris, passant per qualsevol crític hostil en un lloc recòndit.

La discoteca Bocaccio va tenir un paper important en el manteniment d'Anagrama. "Jo era el segon accionista de Bocaccio, i durant anys va donar molts beneficis, que van permetre sostenir l'editorial. I després vaig vendre les meves accions a Lara, cosa que també va ser un suport important". Al capítol de jocs bruts, Rosa Regàs és acusada per Herralde d'encolomar un forat econòmic de la seva editorial, La Gaya Ciència, als editors de la distribuïdora Enlace.

Veiem els seus intents, de vegades fallits (Rushdie, Naipaul...), de fixar autors, les subhastes que guanya de vegades als grans grups (l'autobiografia de Marlon Brando) o com té el rècord de llibres segrestats pel govern, un total de nou. "Si no hi havia multes, et costava la bestreta i la producció; era un contratemps greu per a una pe-

EL BALL DEL LLIBRE

"Jo era el segon accionista de Bocaccio i els seus beneficis van sostenir l'editorial"

tita editorial. El més curiós és que, una vegada mort Franco, els primers mesos se segrestaven molts títols".

El veiem fer planter d'autors espanyols des dels inicis. "És que els ja consagrats no em convencien pas; una vegada desaparegut el premi Barral, el Nadal no era el que havia estat. Cap editorial buscava els joves autors de manera sistemàtica. El premi Herralde va néixer a causa d'això, era diferent i va atreure grans autors, començant per Álvaro Pombo. A més, publicàvem sistemàticament diversos finalistes de qualitat, i en poc temps havíem forjat una generació d'autors. Després, inevitablement, n'hem perdut alguns. Els grans grups compren catàlegs i els independents els construïm". Altres cartes són *editing* pur (observacions molt detallades sobre els manuscrits).

La decepció més profunda, el telegrama en què renya Tom Wolfe per haver-se passat a Edicions B. "Jo l'havia llançat a Espanya i el vaig publicar durant anys amb vendes molt petites, 1.500 o 2.000 exemplars; li pagava avançaments de 500 dòlars. Ell estava molt agraït". En aquest cas, descobrim que els seus 300.000 dòlars van ser superats pels 500.000 de la competència.

També hi ha picades d'ullet com ara demanar a Carlos Barral el pròleg de *La llegenda del sant bevedor* de Joseph Roth. "Llavors -matissa- ser qualificat de gran bevedor era un orgull, n'érem participants gairebé tots".

I el futur de l'arxiu? On anirà? "Hi estan interessats a Barcelona i a Madrid, també Feltrinelli, però s'endarrereix per aquestes convulsions pandèmiques. Jo no tinc gens de pressa". "Jo sí", se sent Lali Gubern al fons.●

La pedagoga i escriptora celebra el seu any publicant 'El degollador de Vallvidrera'

Teresa Juvé, novel·la i centenari

MAGÍ CAMPS
Barcelona

Poques vegades s'esdevé que l'any que la Institució de les Lletres Catalanes dedica a un escriptor amb motiu del centenari del seu naixement la persona homenatjada estigui viva i en plenitud de facultats. Va passar l'any 2013 amb Joana Raspall i torna a succeir aquest 2021 amb Teresa Juvé Acero (Madrid, 1921).

La pedagoga i escriptora ha tingut una vida convulsa, que comença a Madrid, passa per l'exili a Tolosa de Llenguadoc, París -casada amb el que seria destacat dirigent socialista Josep Pallach- i Catalunya. És especialista en literatura occitana i en la Catalunya del segle XVI. Aficionada a la novel·la negra, l'ha barrejada amb la novel·la històrica i l'ha situada en aquella Catalunya de fa cinc-cents anys, en què ambienta la sèrie de novel·les protagonitzades pel detectiu Jaume Plagumà, portantveus del rei, i el seu col·laborador, el jutge Joanola.

L'editorial Meteora n'acaba de publicar l'última, *El degollador de Vallvidrera*, en què Plagumà s'en-

què s'alegrava de la coincidència amb el centenari, l'any passat, de Josep Pallach: "Tots dos hem fet de la nostra vida una sola vida".

Ponsa va recordar que el 7 de febrer, dia de l'aniversari de Juvé, ja es va fer un primer acte d'homenatge i de presentació del nou llibre a Palafrugell, que continuarà aquest mateix divendres amb un altre acte a Begur. Ponsatí-Murla va dir de Juvé que té "una biografia apassionant i una literatura que transposa en paraules aquesta passió per la vida". Una obra "amarada per la se-

ANY TERESA JUVÉ

En plenitud de facultats, la vídua de Josep Pallach viurà un any ple d'activitats

va dignitat humana, compromesa amb la justícia, amb un caràcter saçaç però alhora insubornable".

De la seva obra, Terrades també va destacar el llibre autobiogràfic *Tu ets jo. Flaixos per al meu bloc* (Meteora, 2015), "que inclou pensaments i anàlisis sempre lúcides de la seva manera de pensar". I va

TV3 / ARXIU

Teresa Juvé en una imatge d'arxiu

fronta a un criminal que té el do de la ubiqüitat, perquè sembla ser a tot arreu i en tots els estrats socials. La preocupació social és creixent perquè el degollador actua cada vegada més a prop del recinte emmurallat de Barcelona. En la història, a més, la integritat física de Plagumà es veu amenaçada per una herència cobejada, i a tot plegat cal afegir-hi un ull de vidre provinent de Murano i destinat a una dama de passat tempestuós.

En l'acte de presentació de l'any Teresa Juvé hi van participar la consellera de Cultura, Àngels Ponsa; el director de la Institució de les Lletres Catalanes, Oriol Punsatí-Murla, i el comissari de l'any, Toni Terrades. La consellera va començar llegint unes paraules de Juvé en

anunciar que compten "amb la col·laboració total i absoluta de Juvé per perfilar els continguts d'aquest any de commemoració". En l'any del centenari també hi col·labora la Fundació Pallach, l'editorial Meteora i l'AELC.

L'any tindrà un acte central d'homenatge, "en la mesura que es pugui", una exposició itinerant per les biblioteques, rutes literàries a càrrec de Maria Nunes a partir dels llibres *La trampa* i *L'arbre trencat*, recitals a càrrec de l'actriu Maria Jesús Leonart i el pianista Ian Lleonart sobre *Tu ets jo*, un espai dedicat a la seva obra a la llibreria Ona i, per Sant Jordi, es batejarà una unitat de Ferrocarrils de la Generalitat amb el seu nom, entre altres iniciatives.●

Josep Maria
Ruiz Simon

Crònica parlamentària

Qui no coneix la faula de la granota i l'escorpi? Divendres passat, a la sessió de constitució del Parlament, més d'un devia recordar-la. Un escorpi vol travessar el riu i demana a una granota que el porti a l'esquena. Inicialment, la granota no hi accedeix perquè coneix i tem el seu fibló. Però l'escorpi li argumenta que, com que no sap nedar, si la piqués, moririen tots dos. La granota acaba acceptant. Durant el trajecte sent una picada i pregunta a l'escorpi per què ho ha fet. I l'escorpi li respon: "No ho he pogut evitar, és la meva naturalesa". Fa uns anys, la psiquiatra Annie Boyer-Labrouche va publicar un llibre, *De la séduction à la perversion*, on proposava interpretar a partir d'aquesta faula la història de la relació d'un individu emocionalment dependent i la seva parella perversament narcisista. A diferència d'altres lectures, en aquesta el pes hermenèutic recau no en el perfil suïcida de l'escorpi, sinó en la sorprenent credulitat de la granota, a qui sembla clar que li interessava refusar la proposta. L'atenció no se centra, en definitiva, en el comportament de l'aràcnid d'arguments utilitaristes, sinó en les motivacions afectives del batraci, a qui, segons l'esmentada psiquiatra, convindria una bona teràpia. I la pregunta rellevant no és l'explicita (per què ha picat l'escorpi?), sinó la tàcita: per què l'ha portat la granota, que ho podia perdre tot i que no semblava tenir més a guanyar que una estona de natació en mala companyia i una fiblada letal? Aquest enfocament potser també podria ajudar a aclarir, per analogia, el contingut subjacent a la trama de l'actual situació de la política catalana.

Una de les ficcions del procés ha consistit a promoure la il·lusió que avançava a partir d'as-

De vegades, la faula de la granota i l'escorpi explica millor les coses que la teoria dels jocs

tutes jugades mestres que havien de garantir l'obtenció del millor dels resultats possibles si es partia del càlcul racional dels interessos respectius de les dues parts que la seva estratègia tractava de confrontar. En aquest context, semblava que el joc clàssic del gallina o la tàctica només aparentment estúpida de fer-se el boig davant d'un penya-segat analitzada per Thomas Schelling podien explicar el desenvolupament de l'acció. Però, com va assenyalar Jon Elster a *Motivacions i creences en les missions suïcides*, de vegades la pressuposició que els actors es comporten d'una manera massa racional resulta abusiva i els intents de trobar els motius d'algunes decisions en la teoria matemàtica dels jocs estan condemnats al fracàs. En alguns d'aquests casos, com apuntava el mateix Elster, la paràbola de la granota i l'escorpi explica millor les coses. Segons el filòsof noruec, un element determinant en la motivació dels terroristes suïcides és la vulnerabilitat a la pressió psicològica exercida per aquells a qui volen agradar perquè necessiten sentir-se reconeguts. Com es pot veure, aquesta hipòtesi, que també pot aplicar-se a altres decisions definibles per la predisposició a autosacrificar-se gratuïtament, es pot articular amb la de Boyer-Labrouche sobre la dependència emocional en les relacions tòxiques.